

**Наукове товариство студентів та аспірантів
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

«ШЕВЧЕНКІВСЬКА ВЕСНА»

**Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів,
аспірантів та молодих вчених, присвяченої 90-річчю з дня заснування
Українського Студентського Наукового Товариства
Київського Університету Святого Володимира**

Випуск VI

Частина 2

Київ – 20 - 23 березня 2008

Рецензенти:

д-р філос. наук, проф. Добронравова І.С.

д-р фіз.-мат. наук, проф. Мішура Ю.С.

д-р фіз.-мат. наук, проф. Берегова Т.В.

Рекомендовано Вченою радою філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протоколом № 5 від 27 лютого 2008 року)

Шевченківська весна: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених, присвяченої 90-річчю з дня заснування Українського Студентського Наукового Товариства Київського Університету Святого Володимира. - Вип. VI: У 4-х част. - Ч.2 / За заг. ред. проф. О.К. Закусила. - К.: Обрії, 2008. – 244 с.

У збірнику вміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених "Шевченківська весна. Сучасний стан науки: досягнення, проблеми та перспективи розвитку", присвяченої 90-річчю з дня заснування Українського Студентського Наукового Товариства Київського Університету Святого Володимира, яка відбулася 20-23 березня 2008 року в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Збірник охоплює різні галузі науки. Розрахований на студентів, аспірантів, викладачів вищої школи.

Редакційна рада: д-р юрид. наук, проф. В.І. Андрейцев; д-р фіз.-мат. наук, проф. А.В. Анісімов; д-р екон. наук, проф. В.Д. Базилевич; д-р філос. наук, проф., акад. НАНУ Л.В. Губерський; д-р іст. наук, проф. В.Ф. Колесник; д-р біол. наук, проф. Л.І. Остапченко; д-р фіз.-мат. наук, проф. І.О. Парасюк; д-р філол. наук, проф. Г.Ф. Семенюк; д-р геогр. наук, проф., чл.-кор. АПНУ П.Г. Шищенко; д-р екон. наук, проф., чл.-кор. АПНУ Я.Б. Олійник; д-р іст. наук, проф., чл.-кор. НАНУ В.Б. Євтух; д-р іст. наук, проф. В.Ф. Колесник; д-р геогр. наук, проф. О.Г. Ободовський; д-р філос. наук, проф., чл.-кор. НАНУ Л.Є. Конверський; д-р геогр. наук, проф. С.Ю. Бортник; д-р псих. наук, проф. І.П. Маноха; д-р псих. наук, проф., чл.-кор. АПНУ Л.Ф. Бурачук; д-р псих. наук, проф. Ю.М. Швалб; д-р педагог. наук, проф. М.П. Лещенко; д-р геогр. наук, проф. О.О. Любіцева.

Редакційна колегія: канд. філос. наук, доц. В.А. Бугров; д-р фіз.-мат. наук, проф. О.К. Закусила (голова); канд. іст. наук, доц. Ю.О. Гоман; канд. біол. наук, доц. О.В. Дробінська; д-р іст. наук, проф. Я.С. Калакура; канд. юрид. наук, доц. Т.Г. Ковальчук; канд. фіз.-мат. наук Я.В. Лавренюк; д-р філол. наук, проф. О.С. Снитко; І. С. Антіпов; І. О. Лопаткін; канд. геогр. наук, проф. В.Ф. Пасько; канд. соц. наук, доц. В.В. Чепак; канд. філос. наук, доц. В.А. Бугров; О.Л. Якубін; С.Г. Тимомир; І.І. Ягіяєв; А.І. Рудська; І.В. Чапська; А.В. Рубанова.

«САКРАЛЬНЕ» ЯК БАЗОВЕ ПОНЯТТЯ ФЕНОМЕНОЛОГІЇ РЕЛІГІЇ

Хромець Віталій Леонідович

*Україна, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
abulafea@mail.ru*

В релігієзнавчих дослідженнях часто можна зустріти порушення одного з принципів академічного релігієзнавства - це принцип світоглядної нейтральності. Тобто певна група дослідників дозволяє собі давати оцінку релігійним феноменам

Тому нам видається необхідним, досліджуючи релігію, посісти нейтральну позицію. Це означає, що насамперед слід відмовитися від "оціночних суджень" і спрямувати свої зусилля на розкриття сутності цього явища. Отож необхідно визначити релігію як таку. Для цього нам потрібно передусім вказати на "умови можливості" (трансцендентальні умови) релігії. Виокремлення таких умов – це спроба віднайти універсальну структуру релігійного досвіду.

Розгляд релігії як такої жодним чином не заперечує унікальності конкретного релігійного переживання, але ми намагаємося віднайти типове, яке присутнє в будь-якому релігійному досвіді.

Якщо спиратися на методологічні приписи класичної феноменології Гусерля, то не варто порушувати питання про істинність реальності, на яку спрямована релігія. Адже Гусерль відмовляється від оціночного судження з цього приводу, натомість він приймає такий вид переживання, в якому переживається ця реальність, яку ми називаємо релігійною реальністю. Отже, перебуваючи у дискурсивному полі феноменології, ми можемо порушувати питання "як можлива релігія?", не зважаючи на те, що феномени релігійної реальності не дані нам (переважній більшості людей) як іманентні феномени. Але якщо є таке переживання, об'єкти якого є для нас недоступні, ми не можемо і не повинні відмовити в дослідженні таких переживань.

Може бути дві крайніх оцінки того, чому феномени (об'єкти) цієї реальності є недоступні: перша - тому, що вони не існують у предметній матеріальній реальності, друга - тому, що нам недоступний спосіб, в який відбувається пізнання цих феноменів. Якщо класична феноменологія редукує трансцендентного свідомості Бога, хоча з обмовкою у сфері гносеології, то феноменологія релігії вказує на той факт, що, описуючи феномен релігії, не можна редукувати одну інтенцію спрямованості на щось "Вище". Це "щось" перебуває у безпосередній єдності у свідомості з людиною, яка називає себе релігійною. Тому можна стверджувати існування генеральної інтенції, яка визначає сутність релігії. Це - ядро, навколо якого конститується релігія.

Яким терміном можна позначити цю реальність досліджуючи релігію? Заявленим вимогам відповідає термін "сакральне" або "священне". Цей термін максимально "очищений" від будь-яких культурно-релігійних конотацій. Цей термін вже чітко закріпився у "словнику" дослідників релігії, а в такій дисципліні як феноменологія релігії він є ключовимени Спробуємо розкрити це поняття.

Ключовим термін "сакральне" ("священне") став після виходу у світ праці Р. Ото "Священне". Він наголошує на тому, що тлумачити "священне" у морально-етичних термінах не коректно, вказує на вихідне значення цього слова, очищуючи його від різноманітних непригаманих йому конотацій. Р. Ото розглядає термін "священне" в його феноменологічному значенні.

М. Еліаде дає високу оцінку релігієзнавчому доробку Р. Ото, але водночас пропонує своє розуміння терміну "сакральне": "Навіть через 40 років дослідження Р. Ото не втратили своєї цінності... ми обрали інший шлях: ми прагнули показати феномен священного у всій його складності, а не тільки в ірраціональному аспекті. Нас цікавить не співвідношення раціональних та ірраціональних елементів у релігії, а священне у всій його повноті. Отже, перше визначення, яке можна було б дати священному, зводиться до наступного: священне – це те, що протиставляється мирському" [1, 16]. Між священним (сакральним) та мирським (профаним) неособ'язково передбачається контрадикторне протиставлення. Це радше зіставлення "вищого" і "нижчого" – передбачається певна ієрархія. Цю дихотомію розуміють як протиставлення, але за наявності динамічного зв'язку священного і мирського (профанного) через маніфестацію (прояв) священного в мирському у своїх ієрофаніях (модусах).

Сучасний феноменолог релігії О. Голець зауважує: "Феноменологія релігії намагалася знайти універсальне підґрунтя релігійної свідомості, вбачаючи його у "силі", "сакральному"..." [2]. Тому можна сказати, що поняття (термін) "сакральне" виражає сутність релігії, а поняття "сила" – загальний спосіб вияву сакрального.

З усього вище сказаного випливає сутнісне феноменологічне визначення релігії - релігія є переживанням сакрального. Але слід вказати на те, що немає такого інтенційного акту чи актів, у яких сакральне було б схоплене як феномен, тобто "сакральне" не може стати іманентним змістом свідомості; релігійна свідомість інтендує предмети, що є проявами сакрального - ієрофаніями (термін М. Еліаде) або модальностями. Саме ж сакральне є нормою - нормою інтендованого в релігійній постанові свідомості.

Але якщо розрізвати релігію та містику слід відзначити, що деякі містичні традиції спрямовують на переживання "чистого" сакрального, а відтак на подолання суб'єктивно-об'єктивної дихотомії, використовуючи терміни феноменології, вони орієнтують на подолання інтенційної природи свідомості. Тобто має зникнути розрізнення того "хто пізнає" і того "що пізнається".

1. Элиаде М. Священное и мирское. Москва: Изд-во МГУ, 1994. С. 12-21. 2. Маретт Р. Формула табу-мана как минимум определения религии/Мистика религия наука. Москва: Канон, 1998. С.99-108. 3. Голець О. Я. «Начало» як основоположний символ релігійної свідомості: феноменологічний аналіз: Дисертація. канд. філос. Наук / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2004. 176с.

Цап Т. В.	113
Щепель Олена	Анатоліївна, 114
Сердюк Оксана	Миколаївна, 114
Шоломіцька О. О.	116
Шоляк К. В.,	Яцишин В.Ю. 116
Шпак А. В.	118

Секція математики і механіки

Блина Оксана	Леонідівна 119
Голомозій Віталій	Вікторович 120
Gontar Olena	121
Дмитришин Андрій	Романович 122
Zrazhevsky Oleksiy	123
Зубченко Володимир	Петрович 124
Карташов Юрій	Николаєвич 127
Кондрат Роман	Ярославович 128
Лагода Володимир	Андрійович 131
Мельник Ольга	Олександрівна 131
Полосьмак Ольга	Віталіївна 133
Соловейко Олена	Миколаївна 135
Шовкопляс Тетяна	Володимирівна 136
Шпига Сергій	Петрович 137

Секція релігієзнавства

Більченко Євгенія	Віталіївна 140
Бондар Ірина	Олександрівна 142
Костылев Павел	Николаєвич 144
Матюшко Оксана	В'ячеславівна 146
Горохолінська Ірина	Володимирівна 147
Хромець Віталій	Леонідович 149
Ягивев Ілья	Ігоревич 150

Секція психології

Ангеліс Катерина	Олегівна 153
Андросович Ксенія	Анатоліївна 154
Баєрїї Ганна	Анатоліївна 156
Баранов Олександр	Михайлович 157
Бєлова Валентина	Миколаївна 159
Бурдукало Марія	Миколаївна 161
Вакуленко Олександр	Леонідович 163
Ващук Марія	Сергіївна 164
Денисенко Вадим	Андрійович 165
Драпей Анжеліка	Анатоліївна 166
Заїка Віталій	Миколайович 168
Кидюк Іванна	Олександрівна 170
Клименко Оксана	Вадимівна 172
Коваленко Марія	Олександрівна 174
Ковальчук Руслан	Олександрович 175
Коломієць Олена	Вікторівна 177
Кривошеєва Зінаїда	Сергіївна 178
Кухаренко Євгеній	Васильович 180
Кухаренко Євгеній	Васильович 181

Лось Катерина	Володимирівна 183
Марїніна Віталія	Михайлівна 185
Матвійчук Тетяна	Владиславівна 187
Музичук Ірина	Андріївна 188
Никонорова Дарья	Дмитрієвна 191
Олександренко Катерина	Валентинівна 193
Ошєрова Світлана	Леонідівна 195
Павленко Ольга	Миколаївна 196
Пасічник Наталія	Олексіївна 199
Правдівєць Наталія	Олександрівна 201
Прокопенко Вадим	Леонідович 202
Рзаєва Жанна	В'ячеславівна 204
Рубанова Аліна	Вікторівна, Чапская 206
Ірина	Владимирівна 206
Рудська Антоніна	Ігорівна 208
Самойленко Дарія	Олексіївна 210
Светлорусова Анна	Володимирівна 211
Сопілко Наталія	Вікторівна 212
Сторожук Наталія	Андріївна 214
Тальнова Олена	Володимирівна 215
Фадєєва Інна	Валеріївна 216
Хан Ольга	Олегівна 218
Чаплінська Юлія	Сергіївна 220
Чапська Ірина	Володимирівна 224

Секція соціальної роботи і педагогіки

Байдєрова Ольга	Олегівна 227
Бєршадська Ольга	Василівна 228
Бондар Андрій	Володимирович 230
Васильєва Марина	Олександрівна 231
Запорожченко Юлія	Григорівна 233
Коваленко Марія	Олександрівна 234
Невмержицька Олена	Василівна 236
Сичєвський Юрій	Олексійович 238
Ятищук Анастасія	Анатоліївна 239